

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/138/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7112201766
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 08. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Slovinská
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2019:7112201766.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Slovinskej a sudcov JUDr. Aleny Mikovej a JUDr. Ľuboša Kunaya, v spore žalobkyne C. D., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XX, T.W., zastúpenej C. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, T.Š., proti žalovanému G. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, T., toho času Dom sociálnych služieb, Opatovská 97, Košice, zastúpeného opatrovníčkou C. Č., bytom P. XX, T. o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 4.okóbra 2018 č. k. 14C/1/2012-305

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

N e p r i z n á v a stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Košice I rozsudkom uvedeným v záhlaví zamietol žalobu, ktorou žalobkyňa žiadala určit neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej dňa 18.10.2001 medzi B. D., B. T. a žalobkyňou ako predávajúcimi a žalovaným G. T. ako kupujúcim, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k pozemku parc.č. 704 o výmere 217 m², v kat. úz. T. L. E..

2. Súd prvej inštancie právne vec posudzujúc vec podľa § 137, § 78 Civilného sporového poriadku (CSP), podľa § 37, § 38 Občianskeho zákonníka (OZ) zamietol žalobu pre nedostatok vecnej legitímácie strán sporu, pretože konania sa nezúčastnili všetci tí, ktorí boli účastníkmi kúpnej zmluve o prevode nehnuteľností, a teda v zmysle hmotného práva mali postavenie nútených spoločníkov, ktorí museli v konaní vystupovať buď na strane žalobcov alebo žalovaných. Žalobu podanú za účinnosti § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. 6. 2016, hodnotil podľa § 137 písm. c/ CSP, ktorý nadobudol účinnosť 1.7.2016, ako žalobu o určenie vlastníckeho práva, ktorá je procesne prípustná, a vzhľadom na tvrdenia žalobkyne o neplatnosti prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom evidencie katastra, považoval za daný naliehavý právny záujem na rozhodnutí súdu, keď iba na základe rozhodnutia súdu by mohlo dôjsť k zápisu zmeny vlastníckych vzťahov v katastri nehnuteľností. Súd prvej inštancie poukázal na to, že potom, čo predávajúci B. D. a B. T. v konaní pôvodne vystupujúci ako žalobcovia v 2. a 3. rade vzali žalobu späť, z ktorých dôvodov bolo konanie vo vzťahu medzi nimi a žalovaným zastavené, žalobkyňa nepodalala návrh, aby boli ďalej zúčastnení na konaní ako žalovaní, nestali sa preto stranou v konaní, čo zakladalo dôvod na zamietnutie žaloby podľa § 78 CSP. Za ďalší dôvod zamietnutia žaloby považoval nepreukázanie dôvodov neplatnosti kúpnej zmluvy tvrdených žalobkyňou, ktorými mala byť nespôsobilosť žalovaného B. D. a predávajúceho B. T. uzatvoriť kúpnu zmluvu pre duševnú poruchu, a súčasne nedostatok slobodnej vôle žalobkyne, ktorá mala zmluvu uzavrieť pod nátlakom žalovaného. Žalobkyňa pritom tvrdila, že po vyslovení neplatnosti kúpnej zmluvy žalovaný bude naďalej mať záujem o uzatvorenie novej kúpnej zmluvy, avšak táto mu bude predaná už len za vyššiu kúpnu cenu, keďže pôvodná kúpna cena bola len symbolická. Súd prvej

inštancie zo znaleckého posudku z odboru zdravotníctva C.. J. J. č. 2/2015 zistil, že žalovaný v čase podpisu kúpnej zmluvy trpel ľahkou duševnou poruchou, ktorá ho však neobmedzovala v spôsobilosti na právne úkony a bol si plne vedomý svojho zámeru kúpy nehnuteľnosti, na čom sa aj dohodol s protistranou. Rozhodnutiami Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn. 7T 22/1998, sp.zn. 7T/288/1992, sp.zn. 2T 664/2000, sp.zn. 2T 234/2002 a sp.zn. 6T 34/2006 mal preukázané, že žalovaný bol uznaný vinným zo spáchania trestného činu výtržníctva, trestného činu porušovania domovej slobody a prečinu násillia proti skupine obyvateľov a jednotlivcovi, avšak násillného správania sa nedopustil voči osobe žalobkyne, a už vôbec nie v súvislosti s posudzovanou zmluvou. Naopak sama žalobkyňa vo výpovedi dňa 22.5.2007 potvrdila, že chcela žalovanému nehnuteľnosť predať, a preto kúpnu zmluvu aj podpísala. Nebol sporný ani fakt, že žalovaný dohodnutú kúpnu cenu predávajúcim zaplatil. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobu vyhodnotil ako nedôvodnú.

3. Rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil procesnou zodpovednosťou strán sporu za výsledok konania podľa § 255 ods. 1 CSP. Pretože neúspešnej žalobkyne nevznikol nárok na náhradu trov a procesne úspešný žalovaný sa vzdal práva na náhradu trov konania, nepriznal žiadnej sporovej strane náhradu trov. Procesne neúspešnej žalobkyne uložil v rozsahu 100 % povinnosť na náhradu trov konania štátu, ktoré mu vznikli v súvislosti s vykonaním znaleckého dokazovania z odboru zdravotníctva.

4. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalobkyňa uvádzajúc, že súd vo veci rozhodol v jej neprítomnosti, aj keď bola práceneschopná a práceneschopná je doposiaľ, a rozhodol napriek tomu, že nemal zabezpečené dôkazy o nespôsobilosti zmluvných strán uzatvoriť kúpnu zmluvu (z obsahu písomnosti žalobkyne vyplýva, že malo ísť o predávajúcich B. D. a B. T.), ktoré znalecké posudky dodatočne doručil. Z uvedených dôvodov žiadala rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť mu vec na nové konanie.

5. Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

6. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd prejednal odvolanie žalobkyne ako podané včas a oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z § 379 CSP a § 380 CSP, z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov, ktorými je odvolací súd viazaný a dospel k záveru, že odvolaniu žalobkyne nie je možné vyhovieť. Rozsudok je vo výrokoch vecne správny, preto ho odvolací súd v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

7. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 22. augusta 2019 v pojednávacej miestnosti č. dv. 202, II. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku boli zverejnené na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle § 219 ods. 1,3 CSP.

8. Žalobkyňa podľa obsahu odvolania uplatnila odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b/, d/ CSP, teda, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (b) a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d).

9. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP je naplnený vtedy, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Obsah práva na spravodlivý proces je pomerne široký a medzi jeho zložky možno zaradiť predovšetkým právo na prístup k súdu, právo na súd zriadený zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý a navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vyporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, či právo na jeho preskúmanie.

10. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP dopadá na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

11. Namietané odvolacie dôvody neboli naplnené. Nebolo zistené žiadne porušenie procesných práv ani iná vada konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonanie ďalších dôkazov nebolo potrebné, a zo skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov vyvodil aj správny právny záver.

12. Súdna prax považuje za porušenie práva na spravodlivý proces aj postup súdu, ktorý vo veci pojednával a rozhodol, hoci pre to neboli splnené procesné podmienky, ako to vo svojom odvolaní tvrdí žalobkyňa. O takýto prípad však v prejednávanej spore nejde vzhľadom na splnenie zákonných podmienok pre prejednanie a rozhodnutie sporu v jej neprítomnosti.

13. Podľa § 183 ods. 1 CSP pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana, alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť.

14. Podľa § 183 ods. 3 CSP strana, ktorá navrhuje odročenie pojednávania, oznámi súdu dôvod bezodkladne potom, čo sa o ňom dozvedela alebo mohla dozvedieť, alebo ho s prihliadnutím na všetky okolnosti mohla predpokladať.

15. Podľa § 183 ods. 4 CSP, ak súd zistí, že stranou uvedený dôvod na odročenie pojednávania nie je dôležitý, bezodkladne o tom upovedomí stranu, ktorá odročenie navrhla. Strana, ktorá navrhuje odročenie pojednávania, je povinná uviesť telefónne číslo alebo elektronickú adresu, na ktorú ju možno upovedomiť o rozhodnutí súdu o jej návrhu na odročenie pojednávania.

16. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že možnosť súdu odročiť pojednávanie je potrebné vnímať ako výnimočnú a dôvody odročenia pojednávania musia byť dôležité. Takýto dôvodom môže byť aj prekážka, ktorá bráni sporovej strane dostaviť sa na pojednávanie, na ktoré bola riadne a včas predvolaná. Strana, ktorá navrhuje odročenie pojednávania, pritom musí súdu dôvod oznámiť bezodkladne potom, čo sa o ňom dozvedela, alebo mohla dozvedieť.

17. Z obsahu spisu súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobkyňa a jej zástupkyňa dňa 24. 9. 2018 prevzali predvolanie na pojednávanie (čl. 282), na ktorom bol vyhlásený napadnutý rozsudok (4. 10. 2018) a ospravedlnili svoju neúčast' na konaní pojednávania zo zdravotných dôvodov. Odročenie pojednávania nenavrhovali, naopak žalobkyňa výslovne uviedla, že žiada, aby jeho konanie nebolo zrušené (čl. 287).

18. Existenciu a dôležitosť dôvodov na odročenie pojednávania posudzuje súd podľa konkrétnych okolností prípadu. V predmetnej veci však neboli zistené žiadne dôvody na odročenie pojednávania. Pokiaľ súd prvej inštancie konal v neprítomnosti žalobkyne a jej zástupkyne, postupoval v súlade so zákonom, lebo pre odročenie pojednávania neboli splnené zákonné podmienky. Prejednanie a rozhodnutie veci v neprítomnosti žalobkyne a jej zástupkyne nemalo v danom spore za následok porušenie procesných práv, preto nedošlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces..

19. K odvolacím námietkam žalobkyne, že súd rozhodol bez odborného posúdenia zdravotného stavu predávajúcich odvolací súd poukazuje na to, že zásady riadneho a spravodlivého procesu nezakladajú povinnosť súdu vykonať všetky dôkazy, ktoré strana sporu navrhla. Dokazovanie je časťou sporového civilného konania, v ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné pre rozhodnutie vo veci. Strany sporu majú okrem povinnosti tvrdenia aj dôkaznú povinnosť, preto sú povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd posudzuje a je oprávnený rozhodnúť, ktoré z označených dôkazov vykoná. Rozsah dokazovania je daný povahou posudzovaného hmotnoprávneho vzťahu, ku ktorému dokazovaniu súd pristúpi až v čase, ak má splnené podmienky na vecné prejednanie žaloby.

20. Jednou z podmienok vecného prejednania žaloby žalobkyne bola preukázanie vecnej legitímácie strán sporu, teda preukázanie toho, že sú nositeľmi práv alebo povinností, o ktoré sa v konaní jedná. Vecnú legitímáciu v konaní o tzv. určovacích žalobách, má predovšetkým ten, kto bol účastníkom právneho vzťahu, ktorý je predmetom sporu, pretože vecnou legitímáciou je stav vyplývajúci z hmotného práva, teda pri rozhodovaní o tom, kto má byť stranou sporu, je dôležité, kto bol nositeľom práva či povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva.

21. Podľa § 78 ods. 1 CSP nútené spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu.

22. Podľa § 78 ods. 2 CSP súd žalobu zamietne, ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov podľa odseku 1.

23. Pre rozhodnutie o tom, či ide o nútené spoločenstvo (procesné) je rozhodujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. Nútené spoločenstvo je také, kde ide o spoločné práva a povinnosti, ktoré sa musia vzťahovať na všetkých účastníkov právneho úkonu. Kúpna zmluva je právny úkon na strane medzi predávajúcimi a kupujúcimi, keď všetci účastníci kúpnej zmluvy sú aj nositeľmi hmotnoprávných oprávnení a povinností z tohto právneho úkonu vyplývajúcimi. V konaní o určení neplatnosti kúpnej zmluvy sú dotknuté tak oprávnenia predávajúceho, ako aj kupujúceho, teda všetkých tých, ktorí sa kúpnej zmluvy na strane predávajúcich, či kupujúcich zúčastnili. Rozsudok sa preto musí vzťahovať na všetkých, ktorí boli zúčastnení kúpnej zmluvy. Zmluvné strany musia vystupovať buď na strane žalobcu alebo na strane žalovaného, a pokiaľ tomu tak nie je, žaloba musí byť zamietnutá.

24. V posudzovanom spore stranami kúpnej zmluvy, ktorej neplatnosti sa žalobkyňa dovoláva bola ako predávajúca nielen samotná žalobkyňa, ale aj B. D. a B. T., ktorí nie sú zúčastnení na konaní. Pokiaľ ako strana sporu boli označení len niektorí z tých, ktorí sa konania museli zúčastniť, žalobu bolo nevyhnutné zamietnuť podľa § 78 ods. 2 CSP. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je z uvedených dôvodov vecne správne, zodpovedajúce zákonnej úprave, z ktorých dôvodov ho odvolací súd potvrdil.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené nedostatky podanej žaloby, posudzovanie spôsobilosti predávajúcich, ktorí neboli stranami sporu, nemalo pre výsledok sporu žiadny význam. Dôvodne preto súd prvej inštancie nepristúpil k ďalšiemu dokazovaniu. Pre úplnosť však odvolací súd dodáva, že ak žalobkyňa tvrdila, že mienila zabezpečiť dôkazné prostriedky o dôvodoch neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti, z obsahu spisu jednoznačne vyplýva, že jej bola poskytnutá dostatočná lehota na predloženie takýchto dôkazných prostriedkov.

26. Podľa § 153 ods. 1,2 CSP strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu.

27. Na pojednávaní dňa 17.5.2018 žalobkyňa uviedla, že taký znalecký posudok predloží, a výzvou súdu zo dňa 21. 5. 2018 jej bola uložená na predloženie znaleckého posudku lehota do 30.6.2018, ktorú povinnosť nespĺnila a znalecký posudok nezabezpečila ani do dňa rozhodnutia súdu 4.10.2018. Žalovanej bol v súlade s ustanoveniami § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania poskytnutý dostatočný priestor na realizáciu jej procesných oprávnení na zabezpečenie dôkazu.

28. Správne rozhodol súd prvej inštancie tiež o nároku na náhradu trov konania štátu a strán sporu aplikujúc § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci, s prihliadnutím na vzdanie sa nároku na náhradu trov žalovaným. Vzhľadom na neúspešnosť žalobkyne je táto povinná znášať tiež náklady znaleckého dokazovania hradené štátom.

29. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 396 ods. 1, § 262, § 255 ods. 1 CSP. Žalobkyňa bola v odvolacom konaní neúspešnou sporovou stranou, preto jej nepatrí nárok na náhradu trov konania, žalovanému žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli, z ktorých dôvodov odvolací súd náhradu trov konania stranám sporu nepriznal.

30. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).